

Rapport explicativ

tar la

**lescha davart il princip da trasparenza
(lescha da trasparenza, LCTrans)**

Cuntegn

1. Situaziun da partenza.....	1
1.1 Motiv per la regulaziun	1
1.2 Situaziun actuala	1
1.2.1 <i>En il chantun Grischun.....</i>	<i>1</i>
1.2.2 <i>Tar la confederaziun ed en auters chantuns</i>	<i>2</i>
2. Introducziun dal princip da trasparenza	3
3. Concept e characteristics dal sboz.....	4
3.1 Concept.....	4
3.2 Characteristics.....	5
3.2.1 <i>Champ d'applicaziun.....</i>	<i>5</i>
3.2.2 <i>Access a documents uffizials.....</i>	<i>6</i>
3.2.3 <i>Procedura d'access</i>	<i>7</i>
4. Consequenzas finanzialas e persunalas	8
5. Entrada en vigor	8
6. Remartgas davart las singulas disposiziuns	8

Agiunta

Sboz d'ina lescha davart il princip da trasparenza (lescha da trasparenza, sboz LCTrans) cun commentari

1. Situaziun da partenza

1.1 Motiv per la regulaziun

Il 13 da zercladur 2014 ha il cussegl grond acceptà en la sessiun da zercladur 2014 l'incumbensa da la fracziun da la PS concernent l'introducziun dal princip da trasparenza en il chantun Grischun cun 69 cunter 7 vuschs e cun il consentiment da la regenza (cf. PCG 3 | 2013/2014, p. 336, PCG 5 | 2013/2014, p. 1033 s.). Cun il project legislativ qua avant maun duai vegnir realisada questa incumbensa.

1.2 Situaziun actuala

1.2.1 *En il chantun Grischun*

L'ultim temp aveva il cussegl grond refusà pliras giadas l'introducziun dal princip da trasparenza. In'emprima giada en connex cun la revisiun totala da la constituziun chantunala (cf. PCG 2 | 2002/2003, p. 241 ss., p. 251), ina segunda giada en connex cun l'incumbensa dal deputà Menge (cf. PCG 1 | 2007/2008, p. 189 ss.) ed ina terza giada en connex cun l'incumbensa dal deputà Müller (PCG 2 | 2011/2012, p. 368 ss.). Fin oz vala en il chantun Grischun correspudentamain il princip da secretezza, cun resalva da la trasparenza. Quai vul dir che las infurmaziuns, ch'èn avant maun tar l'administraziun, èn mo excepziunalmain accessiblas per terzas persunas e ch'i n'exista nagin dretg general illimità da survegnir access a documents uffizials. Ils documents da l'administraziun na tutgan betg tar las funtaunas generalmain accessiblas. Il dretg da survegnir infurmaziuns e da pudair prender invista da las actas ha mo, tgi che po far valair in interess particular. Il princip da trasparenza na sa lascha en spezial er betg deducir da l'art. 25 da la constituziun chantunala (CC) che oblighescha las autoritads e las dretgiras d'infurmar regularmain la publicitad. Qua tras ha l'autur da la constituziun dà a las autoritads mo – dentant almain – ina incumbensa lianta d'infurmar la publicitad. Ademplant questa incumbensa d'infurmaziun han las autoritads ina libertad da decider considerabla (cf. Cavegn, Commentari CC/GR, art. 25 cifras marg. 6 ss.). En la pratica fan la regenza e l'administraziun chantunala renconuschidamain ina politica d'infurmaziun fitg activa ed averta.

1.2.2 *Tar la confederaziun ed en auters chantuns*

Areguard il tractament d'infurmaziuns en l'administraziun valeva en Svizra – pia tar la confederaziun ed en auters chantuns – fin avant bundant 20 onns il princip da secretezza, cun resalva da la trasparenza. Dapi lura hai dà in cler svilup en direcziun dal princip da trasparenza, cun resalva da la secretezza. Tar la confederaziun è questa midada vegnida fatga il 1. da fanadur 2006 cun l'entrada en vigur da la lescha federala davart il princip da la trasparenza da l'administraziun (lescha da trasparenza, LTrans; CS 152.3). Tar ils chantuns applitgeschan oz ultra dal chantun Grischun mo anc ils chantuns Sutsilvania, Appenzell Dadens e Glaruna il princip da secretezza. En ils auters chantuns vala il princip da trasparenza u han lieu stentas concretas per introducir quest princip, sco p.ex. a Lucerna.

Areguard la concepziun dal cuntegn dal princip da trasparenza datti blers puncts cuminaivels tar la confederaziun ed en ils chantuns. En intgins puncts datti dentant er differenzas pli grondas: Uschia èn il cussegl federal e l'assemblea federala exceptads dal tuttatfatg dal champ d'applicaziun sin plaun federal, entant ch'ils organs executivs e legislativs dals chantuns èn per regla medemamain sut-tamess al princip da trasparenza. Per cas dispitaivels prevesan la confederaziun ed intgins chantuns l'emprim ina procedura da mediaziun davant in'autorità da mediaziun speziala, avant ch'igl ha lieu ina procedura da recurs. Bliers chantuns desistan dentant er da quai. Differenzas pli pitschnas datti plinavant areguard las excepziuns dal princip da trasparenza.

Las experientschas en ils chantuns mussan ch'ils dischavantatgs che vegnivan temids pervia da l'introducziun dal princip da trasparenza – sco p.ex. la restricziun dal princip collegial e dal process da la furmaziun da l'opiniun entaifer las autoritads, la pressiu da las medias avant process da decisiun, la restricziun da la sfera privata, dapli lavur per l'administraziun e custs supplementars – n'èn praticamain betg sa verifitgads. Er la confederaziun ha tratg in facit positiv en in emprim rapport d'evaluaziun da l'onn 2009 (idheap, Evaluaziun LTrans). L'ultim temp hai dentant dà problems d'execuziun en tscherts secturs. La conferenza dals secretaris generals da l'administraziun federala ha perquai concludì da far ina retschertga pli detagliada. Sche questa retschertga porta a temp resultats relevants er per ils chantuns, duain quels anc vegnir resguardads en il rom dal project legislativ qua avant maun.

2. Introducziun dal princip da trasparenza

Tras il princip da trasparenza sa mida il tractament d'infurmaziuns en l'administraziun tuttina considerablmain. Per mintga persuna (independentamain da la vegliadetgna, dal domicil e da la naziunalitad) resulta in dretg subjectiv da survegnir access a documents uffizials, senza ch'ella stoppia cumprovar in interess spezial. Davart l'access vegn decidì sin fundament d'ina dumonda concreta e suenter ina consideraziun dals interess en il cas singul. En cas da disputa po l'access vegnir fatg valair sin la via giudiziala.

La confederaziun e la gronda part dals chantuns han gia midà dal princip da secretezza al princip da trasparenza. A favur da l'introducziun dal princip da trasparenza vegnan fatgs valair cunzunt ils suandants motivs:

- Meglierament da la participaziun democratica: Sch'il burgais è infurmà, po el exercitar meglier ses dretgs da cundecisiun e ses dretgs politics e po sa participar a la furmaziun da l'opiniun e da la voluntad.
- Rinforzament da la separaziun e da la limitaziun da las pussanzas: La nova trasparenza permetta ina controlla vicendaivla e protegja il burgais cunter pussanza nuncontrollada.
- Creaziun da confidenza, d'acceptanza e da proximitad al burgais: Tras la nova trasparenza daventa l'agir dal stadi pli chapaivel e pli suandabel.

En il chantun Grischun infurmeschan las autoritads, en spezial la regenza e l'administraziun, en moda fitg activa e multifara davart las activitads statalas, e quai sin basa da l'art. 25 da la constituziun chantunala che oblighescha las autoritads d'infurmar regularmain la publicitad. Uschia emprovan las autoritads d'ademplier la pretensiun giustifitgada d'avair ina tscherta trasparenza. Questa moda da stgaffir "trasparenza", nua che las autoritads fixeschan il mument, l'object ed il cuntegn da las infurmaziuns, vegn per part giuditgada sco betg pli sufficienta. In dretg general illimità da survegnir access a documents uffizials n'exista numnadamain betg. Tras la nova lescha da trasparenza (LCTrans) duai quai ussa vegnir midà. Cun las regulaziuns previsas en il sboz (sboz LCTrans) tutga il Grischun – en la cumparegliaziun naziunala – tar quels chantuns che applitgeschan vastamain il princip da trasparenza. Quai vala er en cumparegliaziun cun la confederaziun. Las excepziuns e las restricziuns statuidas tutgan al standard e correspundan a las disposiziuns currentas en la gronda part dals chantuns

e tar la confederaziun. Uschia pon ins revegnir ad ina pratica existenta, quai che porta dapli segirezza giuridica a las autoritads sco er a las petentas ed als petents en vista a l'applicaziun dal dretg.

3. Concept e caracteristicas dal sboz

3.1 Concept

Il princip da trasparenza duai vegnir introducì sin il **stgalim da la lescha**. Sco tar la confederaziun ed en auters chantuns na datti nagins motivs stringents d'integrar il princip da trasparenza en la constituziun chantunala. L'art. 31 al. 1 CC prescriba che tut las disposiziuns impurtantas ston vegnir relaschadas dal cussegl grond en furma d'ina lescha. Per pudair introducir il princip da trasparenza ston vegnir reglads en spezial il champ d'applicaziun persunal e material (autoritads, plauns statals, excepziuns), il dretg d'access e sias restricziuns, la procedura sco er la relaziun envers disposiziuns da secretezza da leschas spezialas, envers la lescha davart la protecziun da datas ed envers la lescha d'archiv. Che questas regulaziuns èn impurtantas, è evident. Perquai ston ellas vegnir integradas en ina lescha formala.

Tscherts chantuns (p.ex. ZH, BS, SO) reglan l'access a documents uffizials e la protecziun da datas en ina lescha cuminaivla, entant che auters chantuns (p.ex. AG, VS) reglan – ultra dals dus secturs numnads – er anc l'archivaziun en in'unica lescha. Ina gronda part dals chantuns regla dentant separadamain quests secturs, pia betg en in'unica lescha.

En il chantun Grischun è la protecziun da datas reglada en la lescha chantunala davart la protecziun da datas (LCPD; DG 171.100). Quella renviescha en regard material per gronda part a las disposiziuns da la lescha federala respectiva (LPD; CS 235.1). La lescha chantunala davart la protecziun da datas n'ha actualmain nagin agen basegn da revisiun. La coordinaziun necessaria tranter il princip da trasparenza e la protecziun da datas po vegnir fatga tras regulaziuns e renviaments correspundents en la lescha da trasparenza. Ina cumbinaziun da quests dus secturs en in'unica lescha n'è perquai betg necessaria per il Grischun.

Ils fatgs d'archiv èn reglads oz principalmain en l'ordinaziun da la regenza davart ils archives communal, circuitals e districtuals (DG 490.150) ed en l'ordinaziun da la regenza davart l'archiv dal stadi (DG 490.100). Actualmain han lieu

las lavurs preparatoricas per ina nova lescha davart la gestiun da documents e l'archivaziun (LGDA). Dacurt ha la regenza avert la procedura da consultaziun respectiva (vesair prot. nr. 1128/14). La relaziun tranter archivaziun e princip da trasparenza n'è betg uschè stretga, er sch'i dat puncts cuminaivels. En spezial stoi vegnir procurà che l'access tenor il princip da trasparenza è garantì er en cas da documents uffizials archivads. En quest connex ston vegnir fixadas tranter auter er las cumpetenzas per las dumondas d'invista. Er questa coordinaziun po senz'auter vegnir fatga tras regulaziuns correspudentas en la lescha da trasparenza e tras midadas indirectas en la LGDA. Dal rest è la materia che sto vegnir reglada dentant tuttina fitg differenta, uschia ch'i na resultassan naginas sinergias visiblas, sche quests dus secturs vegnissan cumbinads en in'unica lescha.

Tenor las explicaziuns qua survast duai il princip da trasparenza vegnir reglà en ina **nova lescha** separada. In'ordinaziun da la regenza na sto previsiblmain betg vegnir relaschada.

Il sboz d'ina lescha chantunala da trasparenza (sboz LCTrans) regla mo l'infurmaziun sin dumonda ("infurmaziun passiva"); betg tangada n'è l'infurmaziun activa tras las autoritads. Quai vala da princip er per la trasparenza da las sesidas da las autoritads. Qua valan relaschs spezials cumprovads, sco p.ex. la constituziun chantunala (art. 29) e l'urden da gestiun dal cussegl grond (art. 47 UGCG, DG 170.140) per il cussegl grond, la lescha davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun (art. 7 al. 3 LORA, DG 170.300) per la regenza u la constituziun chantunala (art. 53) e la lescha davart l'organisaziun giudiziala (art. 15 e 16 LOG, DG 173.000) per las dretgiras. In'exceptiun furma la trasparenza da las sesidas dals organs legislativs da las vischnancas. Il postulat da reglar en moda unitara la trasparenza da questas sesidas – in postulat ch'è savens vegnì exprimi en spezial er da las medias – duai vegnir ademplì tras ina midada indirecta da la lescha chantunala da vischnancas.

3.2 Caracteristicas

3.2.1 *Champ d'applicaziun*

Il champ d'applicaziun persunal dal sboz da la lescha da trasparenza cumpiglia vasts circuls. Uschia duai vegnir garantì il success dal princip da trasparenza. Il princip da trasparenza vala per tut las autoritads dal chantun, da las regiuns e

da las vischnancas, per las corporaziuns, ils instituts e las fundaziuns da dretg public da questas communitads ed ultra da quai per personas natiralas u giuridicas u per autras organisaziuns privatas, uschenavant ch'ellas adempleschan incumbensas publicas ch'èn vegnidas delegadas ad ellas. Exceptads restan las autoritads giudizialas en il sector da la giurisdicziun ed ils organs publics, uschenavant ch'els prendan part da la concorrenza economica e n'ageschan betg suveranmain (p.ex. banca chantunala grischuna, ospital chantunal u Viafier retica) (art. 2 e 3 sboz LCTrans).

Il champ d'applicaziun material vegn determinà en emprima lingia tras la noziun dal "document uffizial" che sa basa fermamain sin las definiziuns da la lescha federala e da las leschas da trasparenza da bliers chantuns (art. 6 sboz LCTrans). Er las excepziuns s'orienteschan a las regulaziuns currentas: L'access a documents da tschertas proceduras, sco p.ex. la procedura civila e la procedura penala, sa drizza tenor ils relaschs spezial respectivs, e per l'access a documents uffizials cun atgnas datas persunalas vala la lescha davart la protecziun da datas (art. 4 sboz LCTrans). Resalvadas restan la finala er disposiziuns spezialas d'autras leschas che designeschan tschertas infurmaziuns sco secretas u che prevesan premissas divergentas per l'access a tschertas infurmaziuns (art. 5 sboz LCTrans).

Sco tar la confederaziun ed en intgins chantuns duai il champ d'applicaziun temporal vegnir restrenschi tras ina disposiziun transitorica en quel senn ch'il dretg d'access vala mo per documents uffizials ch'èn vegnids redigids u retschavids suenter l'entrada en vigur da la lescha (art. 16 sboz LCTrans). Questa regulaziun duess gidar a limitar la lavur executiva per ils organs publics durant la fasa d'introducziun. Plinavant tegna la regulaziun quint dal fatg che l'autura u l'autur dals documents è sa basà – avant l'entrada en vigur da la lescha da trasparenza – sin la supposiziun legitima ch'ils documents sajan confidenzials.

3.2.2 Access a documents uffizials

Il princip da trasparenza na vala nagliur en moda absoluta. En il cas singul concret po l'access a documents uffizials vegnir restrenschi, suspendi, concedi sut cundiziuns u vegnir refusà, sch'igl èn avant maun interess publics u privats predominants che stattan en cuntradicziun cun in access. Il sboz da la lescha da

trasparenza prevesa d'ina vart ina clausula generala cumplessiva (art. 8 al. 1). Da l'autra vart concretisescha in'enumeraziun betg definitiva ils interess publics e privats ils pli impurtants che stattan en cuntradicziun cun in access (art. 8 al. 2 e 3). Tar ils interess publics predominants tutga en spezial l'eventuala restricziun da la furmaziun libra da l'opiniun e da la voluntad da l'organ public (art. 8 al. 2 lit. a). Plinavant èsi previs che documents uffizials dastgan vegnir rendids accessibels pir, cur che la decisiun politica u administrativa, per la quala ils documents furman la basa, è vegnida prendida (art. 9 al. 1). Questas disposiziuns garanteschan che la furmaziun da l'opiniun en ils organs publics na vegn betg engrevgiada nun-necessariamain e ch'il princip collegial resta mantegnì. Tar ils interess privats predominants tutga en spezial la protecziun da la sfera privata. Exclus dal dretg d'access restan la finala ils protocols ed ils documents da las sesidas da cumissions parlamentaras da controlla, da surveglianza e d'inquisiziun che sa fatschen-tan regularmain cun infurmaziuns sensibilas (art. 9 al. 2).

3.2.3 *Procedura d'access*

L'access a documents uffizials duai vegnir concedì tras ina procedura uschè simpla e svelta sco pussaivel. La dumonda sto vegnir inoltrada en scrit. Ina motivaziun na dovri betg. La dumonda sto dentant esser formulada en moda uschè precisa, ch'il document respectiv po vegnir chattà senza gronda lavur e senza gronds custs. Sch'in organ public refusa cumplainamain u parzialmain ina dumonda u sch'el conceda l'access, cumbain ch'in terza persuna pertutgada ha refusà l'access, relascha el ina disposiziun che po vegnir contestada tenor las disposiziuns da la lescha davart la giurisdicziun administrativa (LGA; DG 370.100) (art. 10–13 sboz LCTrans). Auter che tar la confederaziun ed en intgins chantuns vegni desisti da far l'emprim ina procedura da mediaziun (per la motivaziun pli detagliada vesair las remartgas tar l'art. 12 al. 2 sboz LCTrans en l'agiunta).

La procedura d'access è gratuita. Gratuita è plinavant er la procedura da protecziun giuridica entaifer l'administraziun, entant ch'i vegnan incassadas taxas per la procedura davant la dretgira administrativa (art. 15 sboz LCTrans).

Da reglar è er l'access a documents archivads. Quel sa drizza medemamain tenor la lescha da trasparenza (art. 14 sboz LCTrans).

4. Consequenzas finanzialas e persunalas

L'introducziun dal princip da trasparenza n'ha da princip chaschunà naginas grevezzas supplementaras da num e nagins custs supplementars correspundents tar la confederaziun ed en ils chantuns. En chantuns che han ina procedura da mediaziun cun ina incumbensada u in incumbensà per la trasparenza, èn resultads custs da persunal correspundents. I n'è betg da supponer che la situaziun en il chantun Grischun prenda in svilup dal tutt'fatg different. Principalmain per l'administraziun chantunala e per las administraziuns communalas vegni segiramain a dar ina tscherta lavur supplementara. Questa lavur supplementara duess dentant pudair vegnir liquidada cun las resursas existentas senza consequenzas finanzialas visiblas. Tras ina politica d'infurmaziun activa, tranter auter cun publicitar ils documents uffizials impurtants en l'internet, sa lascha il dumber da dumondas d'access influenzer en moda positiva. Impurtant èsi er ch'il deposit d'actas saja organisà bain, uschia ch'igl è pli facil da chattar ils documents.

5. Entrada en vigur

L'execuziun da la lescha da trasparenza fa tschertas pretensiuns envers las autoritads administrativas. Ina buna introducziun avant l'entrada en vigur da la lescha è perquai d'ina impurtanza centrala, per che l'execuziun da la lescha reuseschia pli tard. Da vart dal chantun èn planisadas occurrenzas d'infurmaziun e da scolaziun correspudentas. Plinavant duain vegnir elavurads e mess a disposiziun als organs publics tscherts meds auxiliars, sco p.ex. in mussavia, glistas da controlla, schemas dals andaments e disposiziuns da model. Ultra da quai duai vegnir installà tar la chanzlia chantunala – cun las resursas existentas – in "post spezialisà per il princip da trasparenza" che stat a disposiziun per eventualas dumondas. Igl è er planisà da metter a disposiziun sin la pagina d'internet dal chantun (www.gr.ch) ina purschida d'infurmaziun e da documentaziun correspudenta. Resguardond questas lavurs introductivas necessarias èsi previs da metter en vigur la nova lescha da trasparenza per il 1. da fanadur 2017.

6. Remartgas davart las singulas disposiziuns

Vesair agiunta.